

341(477):061.1ЄС

Грицяк І.А.

ІНСТИТУЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

It is about giving Ukraine the status of a candidate country for joining this union by the relevant EU institutions. The official documents of the EU institutions were analyzed, which reflect the real circumstances of the current military actions of the Russian Federation against Ukraine. It is noted that Ukraine, having finally received real support from the European Union, must make extraordinary efforts to reform its own structure. Otherwise, it will not be able to cope with competitive pressures in the EU, with post-war investment to renew its physical capital, improve educational outcomes and stimulate innovation.

Keywords: *European integration, declaration, institution, application, conclusion.*

З часу вибору в своєму майбутньому розвиткові курсу на європейську інтеграцію Україна, після здобуття своєї незалежності в 1991 році від комуністично-радянського поневолення, нарешті подала заявку на членство в Європейському Союзі. Це сталося 28 лютого 2022 року – через п'ять днів після воєнного нападу Російської Федерації на Україну.

Заявка, підписана Президентом України Президенту Французької Республіки, головуючої в Раді Європейського Союзу, її копії Президенту Європейської Ради, Президентці Європейської Комісії та Президентці Європейського Парламенту, подана згідно з існуючою процедурою [1].

Рада Європейського Союзу (або Рада Міністрів) 7 березня 2022 року попросила Європейську Комісію надати свій висновок щодо цієї заявки. На неформальній зустрічі лідерів у Версалі 10 та 11 березня 2022 року голови держав чи урядів держав-членів Європейського Союзу, розглянувши заявку України, передану їм Радою Міністрів, схвалили позитивний висновок щодо неї [2].

У Версальській декларації наголошено, що Росія повернула війну в Європу, її загарбницька війна є тектонічним зрушенням в європейській історії, а її неспровокована та невиправдана військова агресія проти України грубо порушує міжнародне право та принципи Статуту ООН і підриває європейську та глобальну безпеку і стабільність. Це завдає невимовних страждань українському населенню. Росія та її спільник Білорусь несуть повну відповідальність за цю загарбницьку війну, і винні будуть притягнуті до відповідальності за свої злочини, включно з невивірковими нападами на цивільних осіб та цивільні об'єкти. Вітаючи у зв'язку з цим рішення прокурора Міжнародного 156

кримінального суду відкрити розслідування, Рада Міністрів як одна з основних інституцій ЄС закликала негайно забезпечити безпеку та захист ядерних об'єктів України за допомогою Міжнародного агентства з атомної енергії і поставила перед Росією вимогу припинити військові дії та негайно і безумовно вивести всі сили та військову техніку з усієї території України, а також повністю поважати територіальну цілісність, суверенітет і незалежність України в межах її міжнародно визнаних кордонів.

У пункті 4 Версальської декларації йдеться про те, що Рада Міністрів діяла швидко та запросила Комісію надати свій висновок щодо заявки України згідно з відповідними положеннями Договорів. Тут же закріплена ключова позиція Європейського Союзу: «Очікуючи на це, ми негайно зміцнимо наші зв'язки та поглибимо наше партнерство, щоб підтримати Україну на її європейському шляху. Україна належить до нашої європейської родини» [2].

Наступною інституцією Євросоюзу, що розглянула вищезгадану заявку України, є Європейська Комісія, яка 17 червня 2022 року в своїх висновках рекомендувала Раді Міністрів надати Україні перспективу стати членом Європейського Союзу. При цьому Комісія рекомендувала надати Україні статус кандидата за умови вжиття наступних заходів:

- 1) прийняти та запровадити законодавство щодо процедури добору суддів Конституційного Суду України, включаючи процес попереднього відбору на основі оцінки їх доброчесності та професійних навичок, відповідно до рекомендацій Венеціанської комісії;
- 2) завершити перевірку доброчесності кандидатів у члени Вищої ради юстиції Радою з питань етики та відбір кандидата для створення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;
- 3) у подальшому посилювати боротьбу з корупцією, зокрема на високому рівні, шляхом активних та ефективних розслідувань, а також достовірного досвіду переслідувань і засуджень;
- 4) завершити призначення нового керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури шляхом затвердження визначеного переможця конкурсу та розпочати і завершити процес відбору та призначення нового Директора Національного антикорупційного бюро України;
- 5) забезпечити відповідність законодавства про боротьбу з відмиванням грошей стандартам Групи з розробки фінансових заходів (FATF); прийняти загальний стратегічний план реформування всього правоохоронного сектору як частини безпекового середовища України;
- 6) запровадити Антиолігархічний закон для обмеження надмірного впливу олігархів на економічне, політичне та суспільне життя; це має бути зроблено юридично обґрунтованим способом, враховуючи майбутній висновок Венеціанської комісії щодо відповідного законодавства;
- 7) боротися з впливом приватних інтересів шляхом ухвалення закону про медіа, який приводить законодавство України у відповідність до Директиви ЄС про аудіовізуальні медіа-послуги та надає повноваження незалежному медіарегулятору;

8) завершити реформу законодавчої бази для національних меншин, яка зараз готується відповідно до рекомендацій Венеціанської комісії, та прийняти негайні та ефективні механізми реалізації [3].

У своєму Висновку Комісія позитивно оцінила заявку України на основі її здатності відповідати критеріям, встановленим Європейською Радою в Копенгагені в 1993 році, а також у Мадриді в 1995 році, зокрема щодо адміністративної спроможності країни. Висновок також враховує зусилля України щодо виконання зобов'язань за Угодою про асоціацію та Поглибленою і всеосяжною зоною вільної торгівлі, які набули чинності 1 вересня 2017 року. На пізнішому етапі Комісія оцінить вплив приєднання України на Сфери політики ЄС.

Загалом, як зазначається у Висновку Комісії, Україна щодо політичних критеріїв добре просунулася в досягненні стабільності інститутів, які гарантують демократію, верховенство права, права людини та повагу і захист меншин. Що стосується економічних критеріїв, то вона продовжила свої високі макроекономічні показники, продемонструвавши гідну уваги стійкість із макроекономічною та фінансовою стабільністю, забезпеченою також після вторгнення Росії в лютому 2022 року. Це відображає не лише дуже сильну політичну рішучість, але й відносно добре функціонуючі інституції.

У той же час, за висновками Європейської Комісії, амбітні структурні реформи, спрямовані на усунення корупції, зменшення впливу держави та постійного впливу олігархів, посилення прав приватної власності та підвищення гнучкості ринку праці, мають продовжуватися в Україні, щоб покращити функціонування її ринкової економіки. Спроможність країни справлятися з конкурентним тиском у ЄС значною мірою залежатиме від того, як плануються та організовуються післявоєнні інвестиції в Україну, щоб оновити її фізичний капітал, покращити освітні результати та стимулювати інновації.

Що стосується спроможності виконувати зобов'язання членства, то, на думку Комісії, з 2016 року Україна працювала над імплементацією Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, включаючи поглиблену та всеосяжну зону вільної торгівлі. Ці угоди вже охоплюють безпрецедентну кількість *acquis* ЄС. Україна поступово наблизилася до суттєвих елементів *acquis* ЄС у багатьох розділах. Загалом вона має задовільний досвід впровадження, хоча в деяких секторах країна просунулася далі, ніж в інших.

У Висновку також наголошується, що Європейська Комісія стежитиме за прогресом України у виконанні зазначених заходів і звітуватиме про них разом з детальною оцінкою країни, до кінця 2022 року. При цьому досить чітко акцентовано увагу, що процес приєднання до Євросоюзу продовжується на основі встановлених критеріїв та умов. Це дозволяє будь-якій країні в цьому процесі прогресувати на основі власних заслуг, але це також означає, що кроки до ЄС можна скасувати (своєрідне попередження – *авт.*), якщо основні умови більше не виконуються.

Ще однією інституцією ЄС, що підтримала Україну в її євроінтеграційному поступі, стала Європейська Рада, яка на своєму засіданні 23 та 24 червня 2022 року ухвалила висновки, зокрема і щодо України. 158

Обговоривши загарбницьку війну Росії проти України в її різних вимірах, Європейська Рада повторила, що вона твердо підтримує Україну та що Європейський Союз продовжуватиме надавати потужну підтримку загальній економічній, військовій, соціальній та фінансовій стійкості України, включаючи гуманітарну допомогу. При цьому Європейська Рада рішуче засудила невибіркові напади Росії на цивільне населення та цивільну інфраструктуру, закликала її негайно та безумовно вивести всі свої війська та військову техніку з усієї території України в межах її міжнародно визнаних кордонів та поважати міжнародне гуманітарне право, в тому числі щодо поводження з військовополоненими. Українцям, особливо дітям, яких примусово вивезли до Росії, необхідно негайно дозволити безпечно повернутися. Росія, Білорусь і всі відповідальні за військові злочини та інші найтяжчі злочини будуть, за висновком Європейської Ради, притягнуті до відповідальності за свої дії відповідно до міжнародного права. Європейська Рада, визнаючи європейську перспективу України, її майбутнє та її громадян - у Європейському Союзі, вирішила надати Україні статус країни-кандидата [4].

Підсумовуючи, варто зауважити, що Україна в процесі реалізації протягом кількох десятиліть державної політики в сфері європейської інтеграції нарешті отримала реальну підтримку з боку Європейського Союзу, інституції якого згідно з існуючими процедурами прийняли позитивні рішення і перевели її із статусу країни-претендентки на вступ до ЄС у статус країни-кандидатки. Поставлені Євросоюзом перед Україною конкретні умови, після успішного виконання яких вона може розраховувати на перспективу набуття повноцінного членства в ЄС, свідчать не про якийсь спрощений характер процедур її прийняття до союзу, а про традиційно - існуючий євроінтеграційний порядок, застосовуваний до всіх без винятку європейських країн, бажаючих ввійти до складу Європейського Союзу.

Заходи, які необхідно здійснити Україні в процесі кандидатства, свідчать не лише про умову реформування болючих для нинішньої української влади її окремих сегментів, про не відворотність цього реформування задля перспективного розвитку країни, але й про рішучість інституцій ЄС допомагати українському народу в забезпеченні його євроінтеграційного курсу.

Список використаних джерел

1. Зеленський підписав заявку на членство України в ЄС. *Сьогодні*. 2022, 28 лютого URL: <https://ukraine.segodnya.ua/ua/ukraine/zelenskiy-podpisal-zayavku-na-chlenstvo-ukrainy-v-es-1605927.html> (дата звернення: 10.11.2022).
2. Versailles Declaration. Informal meeting of the Heads of State or Government. 10 and 11 March 2022. *European Council*. URL: <https://www.consilium.europa.eu/media/54773/20220311-versailles-declaration-en.pdf> (дата звернення: 10.11.2022).
3. 3. Factsheet: European Commission Opinions on the EU Membership applications. *European Neighbourhood Policy and Enlargement Negotiations*. URL: 159

https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/factsheet-european-commission-opinions-eu-membership-applications_en (дата звернення: 10.11.2022).

4. European Council meeting (23 and 24 June 2022). Conclusions. *European Council*

URL: <https://www.consilium.europa.eu/media/57442/2022-06-2324-euco-conclusions-en.pdf> (дата звернення: 10.11.2022).